THE PO U DAUNG INSCRIPTION

ERECTED BY KING SINBYUYIN IN 1774 A.D.

RANGOON: PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRINTING, BURMA. SEPTEMBER 1891.

913.591
K55

THE PO U DAUNG INSCRIPTION.

I.—INTRODUCTION.

THE right bank of the Irrawaddy river near Prome is fringed by a range of hills, and Po U Daung is the name applied to the topmost of seven hills, forming part of this range. The Po U Daung hill is crowned with a massive almsbowl-like rock called the "Hermit's Cap" On this rock a platform of brick is raised, and on it stands the Po U Daung Pagoda, which is about 30 feet high. Its form and architecture bespeak its being the handiwork of masons from the maritime provinces. Near the pagoda is an image-house, which bears date 1236, Burmese Era (1874 A.D.). In this image-house Gotama is represented in a standing posture with the index-finger of his right hand pointing towards Prome, and Ānanda, his beloved disciple, in a praying attitude begging the sage to explain his oracle fully.

On the eastern side of the "Hermit's Cap"—which is surrounded on every side, except the one where it joins the next hill, by sheer precipices of some thousand feet in depth—are three caves cut out in the rock; over them are images of the two traditional moles, also cut out in the rock, representing them in an adoring attitude and asking some boon from Gotama Buddha. One of the caves is devoted to the custody of an inscription engraved on a piece of sand-stone rock, which is about 4 × 3 feet. The inscription was placed there by Sinbyuyin (1763—1776 A.D.), the second son of Alaungpaya. It bears date 1136, Burmese Era (1774 A.D.), and contains a record of his progress from Ava to Rangoon, his placing a new *ti* on the Shwe Dagôn Pagoda, and the removal of its old *ti*, which was thrown down by an earthquake in 1769, to be enshrined in the Po U Daung Pagoda.

The placing of a new *ti* on the Shwe Dagôn Pagoda by Sinbyuyin was symbolical of the consolidation of the power of the dynasty founded by his father in 1757 A.D., of the replacement of the Talaings by the Burmans in the Government of United Burma, and of the national jubilation over the successes which attended Burmese arms in the wars with Manipur, China, and Siam. The ceremony of placing the *ti* was witnessed by the King in person in order to convince the Talaings, whose abortive rebellion in Martaban had just been suppressed, that his rule was a personal one, and to impress on them the splendour of his power and the resources at his command Moreover, to minimize the possibility of all future attempts at rebellion with the last of the Talaing kings as a centre of intrigue and disaffection, and to remove all hopes of the restoration of a Talaing monarchy, he ordered the execution of Byinnya Dala, the *ex*-King of Pegu, who had surrendered to Alaungpaya.

Lines 1—9 are in Pâli gâthâs; lines 9—37 in Burmese poetry; and the rest in Burmese prose.

II.—ALPHABET OF THE INSCRIPTION.

THE decipherment of this inscription does not present any palœographical difficulty. The formation of certain letters shows that Burmese calligraphy was in a transition state a century ago. ဤ is expressed by [illegible] as well as [illegible] ; ဣ by [illegible] or [illegible] ; ဩ by [illegible] or [illegible] ; ဏိ by [illegible] or [illegible] ; ဝေဝ် by [illegible] or [illegible] . There are four modes of representing ဦး, namely, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .

The abrupt tone is indicated by placing either a single or double dots below the letter affected : ပြင့် or ပြင့်

The long vowel အာ with the heavy tone is expressed by two dots like the Visarga in Sanskrit : ပး = ပါး ; ကး = ကား The vowel ဩ is expressed by [illegible] : [illegible] = ပေါ. The vowel အဲ is symbolically expressed by a curve placed over the letter affected : [illegible] = ရဲ ; and အိံ by [illegible] : [illegible] = ဒိုံ The symbolic ဟ is expressed thus : [illegible] = ၦ . The following letters radically differ in form from those now in use :

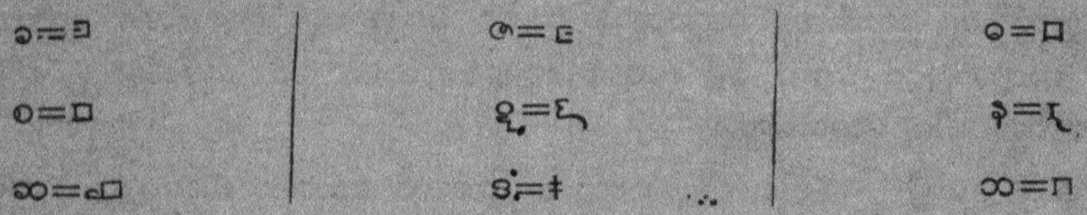

III.—INSCRIPTION.

OBVERSE FACE.

(၁) နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ။အဂ္ဂံ သေဋ္ဌံ ဇေဋ္ဌုတ္တမံ နိဗ္ဗာနသုခံ ဇိနံ သုစေတဿ ပဿန္တေန အဟံ ဝန္ဒါမိ သာဒရံ။ ။အဂ္ဂိန္ဒော သေဋ္ဌိန္ဒော နာထော ဇေဋ္ဌိန္ဒော ယော ကော ယော

(၂) ဗုဒ္ဓေါ ဥဠုမ္ဗြေ ပါဒဂ္ဂေ သေလေ ဌတွာနေသာကာသံ ဖျာကာသိ။ ။စတုရာသီတိသဟဿေ ဝိဟာရစေတိယာဒိကေ အသောကဓမ္မရာဇာ ဝ နိဋ္ဌပေတိ ပုရေ ယထာ။ ။တထေကဃနေ သေလေ ယော

(၃) ပညဝါ ပုညဝါဒယော မဟာဗ္ဗလော မဟာတေဇော မဟာယသော သုကိတ္တိမာ။ ။သက္ကရာဇေ ဆတွေကကေ ပသ္ခေကရာမစမ္ဗကေ ဇိနစက္ကေ ဂတေ ကာလေ မာဃမာသဿ ကာလကေ။ ။ ပါဒိပ္ပဒိဝဿသ္မိံ

(၄) အသူရိန္ဒော သုဘံ စန္ဒံ ဂဟေတွာန ဘယာ မုတ္တော သုမင်္ဂလေ ဇယေ သောမေ။ ။ပါဒဂ္ဂ သေလံ သောဓေတွာ ပုရေ စေတိ နဝံ ကတွာ ဒိဂုမ္ဗစေတိယဿဿဿ ပရိဘောဂဉ္ဇ စါဝိတံ။ ။ပူဇာ ထာဆတ္တကာနေတွာ ပါဒဂ္ဂသေလမတ္တ

(၅) ကေ ဗုဒ္ဓမသ္မိံ ဝ နိဋ္ဌပေသိ. ဓိရကာလံ ႏ္ဌိတာယ သော။ ။ဟိမဝန္တဿ ဂိရဂ္ဂေ ဌိတဿ စေတိယဿဿဿ ရတနာမယဆတ္တဂ္ဂံ နိဋ္ဌိတာ ရောပယိတွာန။ ။ပဋိသောဓံ အာဂန္တွာန မုနိရာမေကာဇ ကေ စ သက္ကရာဇေ ဇိနစက္ကေ အင်္ဂေ

(၆) က ရာမစမ္ဗကေ။ ။ဝိသာခါပုဏ္ဏမိယံ ဝ သောရိဝါရေ သုမင်္ဂလေ မဟာသဘာယံ ကတွာန ညာဏ်တ်မြင်ဦစိမ် နါမံ ရတနာမယဆတ္တဂ္ဂံ အာရောပယိဉ္စ ကာရေသိ။ ။ဇာမိနါ ပုညကမ္မေန ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ အနာဂတေ မောဟာနိ

(၇) ဒွေ ဗဟူသတ္တေ မောဟာနိဒ္ဒါ ပဗောဓေတွာ။ သန္တံ ပဏီတမစလံ သိဝံ အဘယမစ္စုတံ အ ဇါတိမဇရံ ခေမံ တာရေမိ နဂရံ သုခံ။ ။ဇာတော ဟံ ယာဝ ဗုဒ္ဓတ္တံ မမ တေဇံ သုတေန ဝ ပံ ပသေန ပဏိယန္တု သဗ္ဗဝေရာ ဘဝေ ဘဝေ။ ။

(၈) ဇာတော ဟံ ယာဝ ဗုဒ္ဓတ္တံ မမ တေဇံ သုတေန စ ပံ ပသေန အာဂစ္ဆန္တု သဗ္ဗလာဘာ ဘဝေ ဘဝေ။ ။သဗ္ဗေ သဒေဝကာ လောကာ မာတာပိတာဒိဉာတကာ လဘန္တု မေ သမံ ပုညံ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ နုမောဒထ။ ။ဓါနံ ဒဒန္တု ယေ သတ္တာ သဗ္ဗါရက္ခ

(၉) န္တု သာသနံ ဆိရိဘောဂါ ပဝဍ္ဎန္တု သုခီ ဘဝန္တု ဇန္တုနော။ ။အောင်ပန်ကြက်သရေ ရွှန်ရွှန်ဝေပိန့် သချေ်ာ့နှစ်ဆယ် စွန်ကယ်အမွန် တသိန်လွန်သား ကျိဒ္ဓန်ဆင့်ဆင့် တမ်ခွန်လွှင့်သိုဝ့် ပည်ဖြင့် ကာလ နိမိတ်ရလျက် နန္ဒစသည် ခု

(၁၀) နစ်မည်ဖြင့် မြင့်ရှည်တွက်ရေ တိုင်မဲ့နေသား သချေ်ာအပြး ထိုဝ်သည်မျှးတွင် ရှေမျှးစွင့်စွင့် ခါချိန် သင့်ရှယ် ပွင့်တ်မှုကြ မြဟ္မဒေဝ ၵှင်စဝ်စသည် ရေထတွက်ကိန် တသိန်နှစ်သောင် အပေါင်ငႈထောင် မြတ် မာန်အောင်နှိ

(၁၁) ကိ ဘုန်ခေါင်အကျ် တိုဝ့်ရှင်တ်သည် မနော်ဆွဆွ ဗိန္တုတဖြင့် ဗုဒ္ဓဆုယူ ပန်တ်မှုရုယ် တ္ဘုဘက် မရ နိုင်မမျှသဝ် မြတ်ဟ္ဘသဒ္ဒါ စေတနာံဖြင့် မဟာဒါန ပေလ္ဘုချုရုယ် ရတ်မှုသဝ် အောင်သူတကာ မြတ်မြတ် စွာတိုဝ့် ဓေသနာမိန္ဒသံ

(၁၂) သိသေကံဖြင့် ခံတ်မှုပြီး အစည်မှိုးမှ သဗ္ဗဘဒ္ဒ စသည်အနေ ကိုသချေ်န္နိုက် ရောင်ဝေလူလူ သုမ်ဘုမ်သူတိုဝ့် မှန်ကူသင်ကျစ် မျက်နစ်တန်ဆာ ဆင်ထိုက်ရာဖြင့် ပေါရာဏသကျ စသည်ရှင်တ် ပွင့်ဝင် မြဲရုယ် ရေသ်တွက်ကိန် သုမ်

(၁၃) သိန်ရှစ်သောင် မြတ်ပေါင်ချနစ်ထောင် ငးမာန်အောင်တိုဝ့် တန်ဆောင်နေလ ထွန်ဝင်ပသိုဝ့် (ထေါ)ကတမ်ပွန် အတန်တန်နိုက် အလွန်ကြိုက်မြဲ တိုဝ့်ရှင်တ်သည် ရှေသ်ကထက် ဆဆတက်ရုယ် နှစ် သက်အင်ရွှ မရောင့်

(၁၄) ရဲလျှင် ဖန်လဲမြွက်ချိ မြတ်ဝစီဖြင့် မဟီတလ မြေမျးဦးစွန် ဗေါဓိနန်နိုက် သုမ်ခန်လေါက ဗိုရ သာဓိ မုနိဘုန်ထင် ဖြစ်လိုချင်ဟု ကြည်ရွှင်ဆုယူ ပန်တ်မှုလျက် လှူရေစက်နှင့် သမြွက်ဟောဘ် တရးတ် ကိုဝ် ကိရ်ညွတ်နူး တင်

(၁၅) ခွဲ့ဖူးမှ (သေလစ)သည် လေမည်အနေ ထိုဝ်သချေ်နိုက် တွက်ရေတံဆိပ် တကျိပ်နှစ်စင် တ ဏက်ရာအဦး မြတ်ဘုန်ထူးတိုဝ့် ချိးကျူးဘဝက် ကျိဒ္ဓန်တက်ရုယ် ပွင့်ဆက်စည်လါ မြတ်သုမ်ဖြာတွင် တိုဝ့် ချစ်ရှင်သည် သန္ဒ

(၁၆) စင်ကြည်ဖြူ ပေလ္ဘုရွှင်လန် ပန်(သာ)မည ဘိသေကကိုဝ် ပန်ရသည်နောက် ကိုပးမှောက်တွင် ဒိပက်ရါ လက်ဦးစွာဖြင့် မင်္ဂလါရောင်ညီး ဘိသိက်ကြီးကိုဝ် အမြီးရေါက်အောင် ပေဆောင်မည်ခါ တိုဝ့် မြတ်စွာသည် အင်္ဂါဝုည

(၁၇) ဖြည့်စုံမ်လှရုယ် ကာယဝါစာ ပဏ္ဏနာဖြင့် သဒ္ဒါဖြိုမောက် ရှင်တ်မှောက်ဝယ် နင်းလျှောက် တန်တး ခင်သောအားနှင့် စွန်စးကိုယ်သက် ကုသိုလ်စက်ကြောင် ဘဝက်ဗိဗိ နွံ့သိနုတ်လူ ထိန်ရိုက်ဆူသား မှန် ကူမျက်ရှင် ဒိပက်ရာ

(၁၈) မြတ်စွာဘုန်ထူး ဘိသိက်ကျူးရုယ် လက်ဥဲခံရ ဝိသေသဖြင့် မြွက်ဟာသည်နောက် ရှစ်ပး မှောက်ဝယ် ထပ်ဖှေါက်ဆင့်ဆင့် ဘိသိက်မြှင့်မှ ကပ္ပတွက်ရေ တသိန်နေတွင် ပြောင်ဝေရွှန်ရွှန် တိုက်သုမ် ခန်ကို ပထွန်လင်

(၁၉) ရောင် မိးရှုထောင်သိုဝ့် ဘုန်ခေါင်အကျ် တုမမြဲသည် လိကာစက္ခု သဗ္ဗညုဟု ပဒုမုတ္တရာ လက် ဥဲစွာဖြင့် သစွာပင်ထး (တ)ကျိပ်ငးစင် မာန်အောင်မြင်သော် သုမ်ခွင်ဗိုမည် တိုဝ့်ဘုန်စည်လည် မြတ်သည် နှင်နှင် သုမ်ခွင်လေါက

(၂၀) ဗိုရထွတ်ထး ရှင်ချစ်မျးကိုဝ် မျက်ဝးတွေ့မြဲ ကြုံကြိုက်တ်ရုယ် လိကာဗန္ဓု သဗ္ဗညုတိုဝ့် အ တုမမြဲ ဘိသိက်ကျိကိုဝ် နှုတ်တ်တွတ်တွတ် ကြိမ်ကြိမ်ရွတ်လျက် သံမြတ်သာဌ ဆင့်ကာပေသဝ် မမှေရိက် မှောင် လင်လင်ပြောင်

(၂၁) သး ဘုန်ခေါင်အကျ် မြတ်ရှင်တ်ကိုဝ် ရေသ်တွက်ကိန် သချ်ာထိန်သဝ် ငးသိန်တသောင် အခ ပေါင်နှစ်ထောင် ပြောင်ပြောင်စက်ရိပ် နှစ်ကျိပ်ခုနစ် မြတ်ရှင်ချစ်ဝယ် သစ်သစ်ဆင့်လေါင် မြတ်ဆုတောင် ရုယ် အဟောင်စွင့်စွ

(၂၂) ငှ ဘိထိက်မြင့်လျှက် ယခင့်ကမ္ဘာ စည်တိုင်လါမှ သချာနှစ်ဆယ် ပြည့်လျှမ်ကြွယ်ရှယ် ဋ္ဌန် ကယ်(တသိန်) တွက်ကိန်လွန်မှ ဆုံးဆ၀နိုက် ပြည်မျှးထွတ်ချာ မဟာနဂရ ကပီလတွင် ရာဇဝံသာ ဆက်ကာ ကာဖြင့် နွယ်လါမျိုဘ် ဆက်တိုင်ပျှ

(၂၃) သး သုဋ္ဌေါဒန မွေဘာရာဇာ မါယာမိခင် တောင်နန်ရှင်၏ ဝမ်တွင်ဆယ်လ ကိန်ပြီးမှလျှင် မွေ မြသင်ထုံ ပန်မျိုစုံသး ရဂုံသာမော အင်ကြင်တောတွင် လေါကတမ်ခွန် မိးရှုလွန်မှ ယမန်ရှေခါ မင်မျှးစွာတို့ စံရာမထိုက် အောင်

(၂၄) မြိုက်ကြက်သရေ ရဝေထွန်ပြောင် နန်သုမ်ဆောင်နိုက် အခေါင်မှန်ကင် သည်ရင်မျိုဘ် ဆက် တိုင်ပျှသည် ယသောဓရာ ရှံမျှး(စွာ)နှင့် ချမ်သာ့ရွှင်ပြို နှစ်ဆယ်ကိုလျှင် မင်မျိုမတန် စည်စိမ်လွန်ကိုဝ် တ ပန်မညောင် စံပြီးနှောင်

(၂၅) မှ တောသိုဝ်ကြွလည် နက္ခစရိယာ ခြောက်နှစ်ကြာလျှင် ဗေ့ရာတွင်နိုက် သိထင်ပြက်ပြက် မ (ယွင်ကွက်)သး ဒိဝ်မက်ငးပး နိမိတ်ကြးရှယ် ရိသောက်နေ့တွင် စုံဗွေ့အင်္ဂါ မွေတာဖြင့် သူဇာလှု(ကမ် နိုဝ်)သစ်ဆွမ်ကို ငြိမ်ချမ်

(၂၆) ရေစ ထက်ဝယ်ဖှလျှက် သတ္တသတ္တာ လုပ်ရေကာလျှင် မြိန်စွာလွေလွေ ဘုန်ပေပြီးမှ ထိုဝ်နေ ညတွင် စိမ်မြရဂုံ ပန်မျိုစုံသး ရိပ်မြုပင်လျှည် ပန်ဥယာည်နိုက် ဘွးစည်ခဏ တုတကွလျှင် မြေမှည္ဆွန့် ညွှောက် ပေါ်

(၂၇) လှါယောက်သး ထက်ဩြက်နတ်လူ သုမ်ဘုမ်သူတို့ ဆယ်ဆူလက်ရှက် ဥဲတင်ရွက်ရှယ် စုံ မက်(မြတ်)နို ရိညွှတ်ကျိုလျှက် ရှိခိုဝန္ဒနာ ပြုထိုက်စွာသဝ် မင်္ဂလါအောင်မြေ ထယ်ချက်ပွေနိုက် ညွှန့်ဝေလန် လန် ဗေါဓိနန်သို့ နတ်ညွှန်လမ်မ ချိလေကြွသ်

(၂၈) သဗ္ဗညုယကြည်ပြု မြက်ဆုပ်လှူရှယ် အောင်သူမျှးမင် အောင်တပ်နင်မှ အောင်ခင်မြေရာ ပလ္လင် ဘာထက် မြဲစွာခိုင်လုံ မိဌာန်ကုံလျှက် ပြည့်စုံမည်ခါ မါရ်နတ်လါရှယ် လက်ယာလက်ဝဲ ရိထဲကောင်ကင် ရှေ ပြင်နောက်နေ မျှးမိုလ်ခြေ

(၂၉) နှင့် လွင့်လေခနိုရိ စစ်မက်ထိုလည် မရိုမြိုမှ နေဝင်ညတွင် ခဏလွယ်ကူ အောင်တ်မူရှယ် ထို ညည့်နေ့တွင် ကိကုန်စင်လေ ရန်လုမ်ကြွေလျှက် နေအရုဏ်လါ ရောင်ခြည်ဖြာသ် သဗ္ဗာလေတန် သဗ္ဗညာဏ် ကို မကျန်မကြွင် သိ

(၃၀) ထိုတွင်ရှယ် သုမ်ကွင်တိုက်ဘုံ အလုမ်စုံနိုက် ကျိုဟုံအနှမ့် ဂုဏ်တ်ပျမ့်သ် ကြးသွမ့်နတ်လူ ရို ညွှတ်မှုဖြင့် ကြည်(ပြု)နှစ်သက် ဥဲတင်ရွက်သး ဘုန်ကြက်သရေ မြုတေသျှံဝင် တရးမင်၏ စက်ရင်ဖွေမှောက် ချိန်မရောက်ရှယ် တထေဝ်က်

(၃၁) ငှံ့လင့် ကြီတုံ့နှင့်လည် ရှင်ပင့်ကိုယ်တူ မခြးမှုဖြင့် နောက်လူတကာ သတင်နာရှယ် အောင်ခြာ ပြည်မြတ် လိုက်ကြလတ်ဟု ဘုန်ထွတ်မိန့်မြွက် ဗျာဒိတ်စက်ဖြင့် ခန့်တွက်ပိုင်ခြး ထးတ်မှုအပ်သဝ် အလွှန်ထွန် ဝင်စည်ပင်ဖှစွာသဝ်

(၃၂) အမွှ့ဘွယ်ရှစ်ပးနှင့် ပြည့်စုံစွာသဝ် သာသနာတ်အတွင်တမှုလည်ဖြစ်ထသဝ်၊ သာမျှမဋ္ဌော သခါ ကောသော အာစရှိသဝ်ဂါထာနှင့်အညီ ရတုသုမ်(တန်)ပျှဟန်ထူးဆန် နေသို့ထွန်သဝ် ဖွှနန်သခင် ပြည်ရှင်မင်မြတ် မှူးမတ်နိုင်ဘက်

(၃၃) မိတ်ဆက်ခင်ပွန်း မျှးလွန်ကျိုကြ ခဲဟဲ့ကျုံးမြောင် တန်ဆောင်ပြအိ မြည်မြို့နိုင်ငံ (ပ)တ်ရုံပြည်ရွာ ဗိုလ်ပါဆင်မြင်း လုပ်ရင်မြောက်မြား ဤသို့အားဖြင့် ထင်ရှားနှမ့်သိ ပြည်ကြီးဆင်္ဂါလကျွဏာတို့နှင့်လည် ပြည့်စုံစွာထသင် သုနာပရန္တ တမ္ပဒီပ

(၃၄) ကမ္ဘောဇဟု စသည်ဌာန်လျှင် ဆယ်ခြောက်တိုင်က ခွန်သဆက်ရာ မဇ္ဈာမဏိ ဝေဠုရိယ ပဝါဌ သီလါ သင်္ဂါ ရဇတ သုဝဏ္ဏ ထောဟိဘင်္ဂါ မသာရကန် မြတ်မွန်ဆယ်ဖြာ ရတနာအပေါင်တို့၏တည်ရာ ဝင်စစ်ဘူမှုလည်ဖြစ်ထသင်

(၃၅) ကောင်မြတ်စုံမက် တောင်တလျက်လျှင် နှစ်သက်မိုက်ျှု မြတ်နိုင်တနာ ပြုအပ်စွာသင် သဝိဉာဏက အဝိဉာဏက ထိုပ်မှုရတနာ ပြည့်စုံပ်ရါကြောင့် ရတနာပူရ ရွှေဝမ္ပြို့ကြီး ပြည်မျှးထီးဟု ဝေနီးမျက်နှာ ထင်စွာထွန်ပ

(၃၆) ကျုံပေါက်ပြသင် ရာဇဌာနီ မင်နေပြည်ကြီး ရွှေနန်ကြီးဝယ် ရွှေထီးရိပ်မြု ဘွင့်တ်မှုရုယ် ဇမ္ဗူဒိပ်ခွင် မြေအပြင်ထက် ထွန်ထင်လတူ ထီးဖြူရာစင်ဆောင်ကုန်သင် မင်တို့ကိုဂ်ရွှေစောတ်ရုံအောက် (ငရါက်လါစေ၍)

(၃၇) ဘုန်က်ပညာအာဏာ ....
အောင်သူတကာတိုင်၏အကွတ်ဖြစ်သင် ဘုရားသခင်သာသနါတ်မြတ် (ကိုမရေ)မတွက်နိုင် မျှးမြတ်စွာဖြည့်ဆောင်တ်မှုသ်လည် ....

REVERSE FACE.

(၃၈) ဘုရးအဖြစ်သို့ရေါက်တ်မူရှယ် ၄၉ရက်စေ့ဝယ် ခပ်သိမ်ကုန်သဝ်နတ်လူတို့၏ ကိုကွယ်သု ယူရာ(ဖြစ်စိမ့်သဝ်)၌ါ (တဖုဿ)ဘလ္လိကကုန်သည်ညီအစ်ကိုအား ပေဆပ်တ်မူသဝ်(ဆံ)တ်မြတ်နှင့်

(၃၉) (အ)ကွဝ့ဆူသဝ်ဘုရးသခင်၏ ပရိဘောဂစေတီကိုဝ် တည်ထးထာပနာသဝ် ဆံတ်ရှင်စေတီ အား ထုးပြးကြီးကျယ်(ဆန်းကြယ်စွာဘန်ရှယ် ငါသာ)ဖြိမွှင့်ရအမ့်ဟု ကြံတ်မူလျှင် ဘုန်တ်စိရင်မြေ(င)လျှင် သည်

(၄၀) (ဟူ)ပ်သဝ်အား သိကြးနတ်တို့မစသဖြင့် အလိုတ်ပြည့်ရသဝ်ဘုန်တ်မြတ်နှင့်ပြည့်စုံတ်မူထ သဝ်။ ။ကလေ တိန်ညင် (ယဝ်ထီးလင်) စလင်စကုစသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရါ သုနာပရန္တတိုင်း၊ ဥဒေတ ရစ် ပန်တော်

(၄၁) (စသ)ဝ်ပြည်ကြီးတို့၏ တည်ရာသီရိခေတ္တရာမတိုင်။ ကုသိမ် ရောင်မြ မုတ္တမ ပဲကူ စသဝ်ပြည် ကြီးတို့၏တည်ရါရါမညတိုင်။ ဒွါ(ရါ)ဝတီ ယိုတသး ကမန်ပိုက် စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရာအယုဇ္ဈ ယတိုင်။ ဇင်မ

(၄၂) (ယ် လ)ပုန်ပြည် (အနံ) စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရာဟရိပုဉ္ဇတိုင်။ စန္ဒပူရီ စမွါပါသက် ခိုင် လုံ စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရာလဝရဋ္ဌတိုင်။ ကျိုင်တုံ ကျိုင်ခေါင် စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရာခေမာဝ ရတိုင်။ ကျိုင်ရုံ

(၄၃) (မိုင်း)စဲ့ စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရာဇော်တိနဂရတိုင်။ မိုနဲ ညောင်ရွှေ သီပဝ် မိုမိတ် စသဝ် ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရါကမ္ဗောဇတိုင်။ မိုကုပ် ကျတ်ပြင် စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရါမဟီသကတိုင် ပန်မ် ကောင်စင် စသဝ်

(၄၄) (ပြည်)ကြီးတို့၏တည်ရာစိန်တိုင်။ မိုကောင် မိုညင် စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရာအာဠဝိ တိုင်။ ကသည် မွေယင် စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရာမဏိပူရတိုင်။ ဇေယျဝတီ ကေတုမတီ စသဝ်ပြည်ကြီး တို့၏တည်ရာဇေယ

(၄၅) (ဝဍ)နတိုင်။ ပုဂံ မြင်ဇိုင် ပင်ယ အင်ဝ စသဝ်ပြည်ကြီးတို့၏တည်ရာတမ္ဗဒီပတိုင်တည်ဟူ သဝ်တိုင်ကြီးတဆယ်ခြောက်တိုင်တို့၏သခင် အပြည်ပြည်ထောင်သဝ်ထီး ဆောင်မင်တိုင်၏သခင် ရွှေတွင် ငွေတွင် ပတ္တမြးတွင်

(၄၆) (သခင်) ဟံဆင်ဖြူရတနာ စသဝ်မျးစွာသဝ်ဆင်ဖြူသခင်ဖြစ်တ်မူသဝ် ဘုန်တ်အလွှန်ကြီးမြတ် တ်မူဟှာသဝ် ဆင်ဖြူသခင် အသျှင်ဘဝရှင်မင်တရးကြီးသည် အလုပ်စုပ်ပြီးပြေသဝ် အဝန်အးဖြင့် သံတောင် ၉ဝဝ်ရှိသဝ်

(၄၇) (အချ)င်၂၂၅ ရပ်တ်၁၈၃၇ရှိသဝ် ဆံတ်ရှင်စေတီတ်အား ရွှေဝင်ဆတိပွမ်ပံရှယ် ရွှေထီးရတနာ တင်လှူတ်မူအမ့်သဝ်၌ါ မျးစွာသဝ်ကြည်ရေတပ်ပေါင်ရှစ်ဆယ်တွင် ဟံဆင်ဖြူရတနာ

(၄၈) (စသဝ်)စီးတ်ပေါက် ဟိုင်ဟံ တည်တံ ဆင်ဖြူ ဆင်နီနှင့်အကွ ပတ် ယတ် ပြည့်ရပ်သဝ် ဆင် တ်ပေါက်မာ၁၉၀၀ အတိုင်ငှိဂ်ငုံရှိသဝ်နတ်သယာည်ပျံအမည်ရှိသဝ်မြင်တ်နှင့်အကွစီးတ်မြင်ငါး

(၄၉) (ရာ) နောက်တ်ပါသဝ်မြင်စီးသူရဲနှင့်အကွ မြင်၂၀၀၀၀ကျော် စသဝ်များစွာသဝ် စစ်ဆင်ငါပေါး စီစည်ခင်ကျင်ရှယ် အပြည်ပြည်ထောင်သဝ် ထီးဆောင်စော်ဖွားမြို့စးတိုဝ့်ကိုဝ်နေ့ါက်တ်သိုဝ့်ထိုက်

(၅၀) စေသဖြင့် မြတ်မြင့်မိုဝ်မည် ဂုဏ်အင်္ဂါညီညွှတ်သဝ် အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ အတွင်သေနာပတိ ပြည်ကြီးစွယ်သွား မှူးမျူးမတ်ရာ ဗိုလ်ပါသူရဲ သူခက်တည်ဟူသဝ်အမစ္စဗလ၊ညာဒ္ဓတိဗထတည်

(၅၁) ဟူသဝ် သးတ် ညီတ် ဆွေတ် မျိုဝ့်တ် မင်မိဖုရး မောင်မမိသံ ခြွေရံကြီးကျယ်စွာ မဟာသုဒဿနမြို့ဝ့်မှ ဗုဒ္ဓါမဏိစေတီတ်အား ပူဇော်သွားသဝ်သိကြားနတ်မင်ဗျာတင့်တယ်ခြင်ကဲ့သိုဝ့် အလွှန်တင့်တယ်စွါ

(၅၂) ရတနာပူရဓွဝမြို့ဝ်တ်ကြီးမှ သက္ကရာဇ်၁၁၃၉ခု ပြာသိုလဆန် ၈ ၁ နေ့ အလွှန်လျှင်ဆန်ကြွယ်လှသဝ် ရတနာရွှေဘောင်တ်ကြီးဝယ် မင်ခမ်ရုံမ်နှင့်အကွရတနာထီးဖြူတ်၄စင်ဗိုက်လျက် အရံရွှေဖျော

(၅၃) ရွှေလေါင်လှော်ကား လက်သင် ကျွေပ် သမ္ဘန် သက္ကဒန် ရဲလှေ ဇလါး(လါ)ကပင်ကြီး ငယ်သားရဲရှပ်ဖျောစသဝ်များစွာသဝ် ရွှေဖျော ရွှေဘောင် အသိန်နှစ်လီမကများလှသဝ် ဆင်မြင်ဗိုလ်ပါအပေါင်နှင့်ချီတ်မူရှယ်

(၅၄) ကွန်တ်ထောက်စံတ်မူတိုင် ပွဲတ်သဘင်စုံမ်ခံတ်မူသည် လံကောင်ပြာသိုလပြည့် ကျော် ၂ နေ့နှ ပြည်မြို့ဝ့်သိုဝ့်ရေါက်တ်မူရှယ် နဝင်ချောင်ဦသောင်ကြီးကွန်နန်တ်တွင် စံတ်မူသည်။ ။ဘုရးသခင်သည်ရှစ်ဝါမြေဲ

(၅၅) က်ဝယ် သုနာပရန္တတိုင် ဝါနိဇ္ဇဂါမ့ကုန်သည်တိုဝ့်ဆောက်လှူသဝ်နံ့သာကျောင်တ်သိုဝ့် ကြွရောက်တ်မူသဝ်အခါ မြန့်တိုင်သူတိုဝ့်မှစရှယ် နတ်လူအ(ပေါင်ကို)ကွယ်စိမ့်ငှါ နမ္မဒါမြစ်နးဝယ် စက်တ်ရာ ၂ဆူ

(၅၆) ချထားတ်မူပြီး။ရွှေစက်စုံမ်မြတ်ဘဝါးတ်ဦးလှည့်ရှယ် ကြွရောက်တ်မူလျှင် ဗျာဒိတ်တ်မြတ်ကြားရာ ဘဝါးဦးတောင်ထိပ်ထက် ဇေယျဘောလေါင်တ်တိုဝ့်တည်ထးသဝ်စေတီသည် ထ၁၀ရ

(၅၇) (ပ)မါဏမရှိသည်ကိုဝ် မြင်တ်မူရှယ် သာသနာတ်ငးထောင်စေ့ အောင်တည်ရှယ် ခပ်သိမ်ကုန်သဝ် သူတိုဝ့်အစည်ကိုကွယ်ရာဥဒါန်ကျေဖူးမေါ်ကွန်ထွန်စိမ့်သည်ဟု

(၅၈) (ကြို)ခတော်မူလျှင် သာသနာတော်စောင့်သောနတ် သိကြားနတ်တိုဝ့်သည်ကြည့်ရှုမစညီညာရသောဘုန်တော်မြတ်အားဖြင့် အလိုတော်အတိုင်ပြည့်ရသောအား သိကြားနတ်

(၅၉) (တို)ဝ့်ဘန်ဆောင်ပိုဝ့်ရသော ဒိဂုံဆံတော်ရှင်ထီးတော်ပရိဘောဂနှင့်အကွ သာရီရိကရုပ်တုစေတီဓာတ်တော်မွေတော်မြတ်များစွာထာပနာရှယ် သာသနာငါးထော်

(၆၀) (တ)ည်စိမ့်သောငှါ တခဲနက်ကြီးစွာသောကျောက်တောင်ကိုဝ်စနစ်စေရှယ် သာသနာတ်နှစ်ထောင်သုမ်ရာတဆယ်ရှစ်နှစ် သက္ကရာဇ်၁၁၃၉ခုတပိုဝ့်တွဲလဆန်ကိုရက်

(၆၁) (ဗုဒ္ဓ)ဟူးနေ့ အချင်သံ၁၆၅ဟိသောစေတီတော်ကိုဝ် ရတနာရွှေအုတ် ငွေအုတ် ရိကြုံဝ်အုတ်တိုဝ့်ဖြင့်စရှယ်ဘည်လုပ်စေရှယ် များစွာသောထာပနာတိုက်တော်ကြီး

(၆၂) (ဝ)ယ် သိရိဓမ္မာသောကမင်သည်စေတီ ၈၄၀၀၀ ကိုဝ်တည်သောအခါကယ့်သိုဝ့် လံကောင်တပိုဝ့်တွဲလပြည့်ကျော်တရက်ပုဒ္ဓဟူးနေ့ညလေချက်တီးကျော်တွင် လ

(၆၃) (နှ)တ်သားကိုဝ် ရာဟုမည်သောအသူရိန်နတ်သားသည် စွဲဘမ်ရှယ် ဘေမှလွတ်သောအခါတွင် များမြတ်လှစွာသဝ်ရွှေရုပ်တုငွေရုပ်တုရွှေစေတီငွေစေတီမွေတော်ဓာတ်တ်

(၆၄) (အ)သူဆုမျှားမြတ်စွာ မဟာဗောဓိသဏ္ဍာဋ္ဌါနနှင့်အကွ ထာပနာရှယ် မျှားစွာသော အလုမ်အာ ရင်မင်မိဖုရား မင်သား မင်သမီး ညီတော် သား:တ် ဆွေတ် မျိုတော် မှူးမတ်

(၆၅) ဗိုလ်ပါတို့နှင့်အကွ ဘုရားမြင်ပုဇော်တ်မှုသော ညာဏ်တော်မြင်ဦး ကမ္ဘည်တပ်တော်မှုသော စေတီတော်သည် တပိုဝ်တွဲလပြည်ကျော်ခုနစ်ရက်နေ့အလုမ်စုံမ်ပြီး

(၆၆) သည့် တပိုဝ်တွဲလပြည်ကျော်ရှစ်ရက်နေ့ပြည်မြို့မှ ချီတ်မှုရှယ် တပေါင်လပြည့်ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ဒိ ဂုံ ဆံတ်ချင်စေတီတ်မြတ်အား ရွှေထီးရတနါတင်လှူတ်မှုသည် ဗျ

(၆၇) စင်အတိပ္ပမ်မံတော်မှုသည် ရောက်စံတော်မှုသည်မှစရှယ် သက္ကရာဇ် ၁၁၃၇ခု တန်ခူးလပြည့် ကျော်နှစ်ရက်နေ့တိုင် ကြီးစွာသောပွဲသဘင်စုံမ်ပူဇော်တော်မှုရှယ် အလှူ

(၆၈) ကြီးကိုဝ်းပတော်မှုပြီးလျှင် ရွှေစက်တော်မြတ်ပြန်ဟ္ညည့်ချီတ်မှုရှယ် သက္ကရာဇ်၁၁၃၇ခုကဆုန် လဆန်ရှစ်ရက်နေ့ပြည်မြို့သို့ရောက်စံတော်မှုသည်။လံကောင်ကဆုန်

(၆၉) လပြည်ဝနေနေ့ညည့်နှစ်ချက်တီးကျော်အခါတော်တွင် ဗျာဘီးတင်တော်မှုသည် ရွှေစင်အတိ ပ္ပမ်မံတော်မှုသည် ဆရာတော်မြတ်နှင့်အကွမျှားစွာသောသင်္ဃာတော်တို့အား

(၇၀) ဆွမ်ဘောဇဉ်ပရိက္ခရာ အသုံးအဆောင်မျှားစွာလှူတ်မှုသည် (ပွဲသဘင်ပု)ဇော်တော်(မှုသည်) ။ထိုသို့မြတ်လှစွာသဝ်ဤကောင်းမှုတ်ကြောင့်ပညာဓိကဘုရားသဗ္ဗညုဆုကိုဝ်ပြည့်စုမ်၍

(၇၁) ခပ်သိမ်.... ....အားတရားတည်ဟူသဝ်မြိန်မြတ်.... ....
....သံ့မွါသမ္ဗုဒ္ဓ အဖြစ်သို့မရောက်မီဘဝဆက်တိုင်လူ
ဖြစ်သ်လည် လူတ

(၇၂) ....
....ကဲသိုဝ်လူမင်နတ်မင်အဖြစ်ကိုဝ်ရတ်မှုစေသဝ်။ ဤကောင်မှုအဘို
ကိုလည်

(၇၃) ....
.... ဟုသဝ်သာသနာ့ဒါယကာ
လ.... ....

(၇၄) ....
.... အကွအနန္တစ ....

IV.—TRANSLATION.

OBVERSE FACE.

Reverence to the Blessed One, the Holy One, and the Fully Enlightened One.

With a pure and serene mind, I do respectfully reverence the Conqueror, who is the highest, the noblest, the greatest of the great, and the giver of the bliss of Nirvâna.

The Buddha, who was the highest, the noblest, the protector, and the greatest of the great, stood on the top of the high Po U Daung rock and pronounced an oracle.

Like the erection of the 84,000 monasteries, pagodas, &c., by Asokadhammarâjâ in former times (was the building of the pagoda recorded here). On the first day of the waning moon of Mâgha 1136, Sakkarâj, and 2318, Anno Buddhæ, when Asûrinda had seized the bright moon and released her from danger, and when an auspicious victory had thus been accorded to Soma, the king, who was wise and replete with merit and other good qualities, who was mighty and powerful, and whose fame had spread far and wide, caused the Po U Daung boulder, which is one single mass of rock, to be cleared, and repaired an old pagoda, wherein he enshrined the fallen *ti* of Digumpa Cetî, which he had purposely ordered to be brought away. To ensure the durability of the pagoda for a great length of time, he made a beautiful bejewelled *ti* (like that) of the pagoda standing on the top of the Himavanta mountain, and planted it on the (Po U Daung) pagoda. He then proceeded up-stream, and on the auspicious Saturday, the full moon day of Visâkhâ 1137, Sakkarâj, and 2319, Anno Buddhæ, he held a great festival and planted the beautiful bejewelled *ti* (on the pagoda) called Nyandaw-Myin-û.

" In virtue of this, my good deed, may I, in the future, become a Buddha, and be able to dispel the ignorance of a great many creatures immersed in ignorance, and may I finally reach the tranquil, transcendent, immutable, blissful, peaceful, and happy city, which is secure from danger of death, re-birth, and old age.

" During the period that intervenes between my present existence and my becoming a Buddha, may all my enemies flee by hearing about my might and power or by seeing my person; and during the same period, may good fortune be my lot, whenever my might and power is heard of or my person seen.

" May the Brahmas, devas, and men of all the lokas, my father, mother, and other relatives share my merit equally with me, and may they rejoice with glad and joyful heart.

" May all creatures practise liberality and exert themselves for the good of the Religion; and may the people live in happiness, and increase in honour and wealth."

During 20 Asankheyyas and 100,000 kalpas, the embryo of Gotama Buddha received an assurance of his attaining Buddhahood from each successive Buddha that appeared

During the cycle of seven Asankheyyas, beginning with the one called Nanda, 125,000 Buddhas, headed by Brahmadeva, appeared. At the feet of each of these Buddhas, Our Lord, as a Bodhisatta, buoyed up with joy and hope, prayed to be a Buddha. With faith and zeal, which can never be equalled, he performed works of merit and received from the successive Buddhas of that cycle the assurance of attaining Buddhahood.

During the next cycle of nine Asankheyyas, beginning with the one called Sabbabhadda, 387,000 Buddhas, headed by Porâṇasakya, appeared. At the feet of each of them, our Bodhisatta repeated his prayer of becoming an Omniscient One and the Suzerain of the three lokas. He performed good deeds and followed the precepts inculcated by them.

During the next cycle of four Asankheyyas, beginning with the one called Sela, 12 Buddhas, headed by Ta*n*hankara, appeared. After our Bodhisatta had received an assurance of attaining omniscience, nine other Buddhas, headed by Dîpankara, appeared. During the dispensation of Dîpankara, our Bodhisatta was possessed of merit and the qualifications necessary for the attainment of Buddhahood. One day, he made his body serve as a bridge for Dîpankara to step across, and the latter granted him an assurance that he would become a Buddha in the future. This assurance was confirmed by the eight other Buddhas who followed.

During the next 100,000 kalpas, 15 Buddhas, headed by Padumuttara, appeared. Each of these Buddhas confirmed the assurance granted to our Bodhisatta by their predecessors.

Thus, during 20 Asankheyyas and 100,000 kalpas, our Bodhisatta received an assurance of his attaining Buddhahood from 512,027 Buddhas. In his last birth, he became the son of Suddhodana, King of Kapila, by Queen Mâyâ. His birth took place in a delightful grove of sâl trees, and when he grew up, he was surrounded by comforts and pleasures befitting a prince. Three palaces were built for him, to be occupied according to the three seasons. His wife was Yasodharâ, and he had a number of concubines. At the age of 29 he renounced the world and became an ascetic. After undergoing penance for six years, he, one night, dreamt five dreams. Next morning, he became a Buddha, and received an offering of rice-milk from Sujâtâ, which he, with relish, ate, while sitting cross-legged on the bank of a river (Nerañjarâ). On the evening of the same day, the devas directed his steps to the spot where the Bodhi tree was. This tree had sprouted forth from the earth simultaneously with his birth, and is worthy of veneration by all devas and men. Here, the grass-cutter Suddhiya presented him with eight handfuls of grass, with which he prepared a seat for himself. While remaining under the Bodhi tree, he was assailed by Mâra and his hosts on every side: on his right and his left, behind him, in front of him, and over him. The contest, however, could not last long. On the evening of the same day, he merged forth victorious from the struggle and became free from every passion and tie At dawn on the following day, he comprehended the Four Sublime Truths and attained Buddhahood. The news of this victory and of this attainment was received by the inhabitants of the three lokas with deafening acclamation.

With a view that future generations might embrace a faith and attain Nirvâna, as if they had prayed at his feet, Gotama Buddha promulgated an excellent religion and defined the period of its continuance.

It was the good fortune of the King of Ava to flourish during the dispensation of such a saviour as Gotama Buddha.

The Ruler of Ava was assisted in his Government by wise Ministers, and was happy in the possession of trustworthy friends. He was the possessor of military weapons, soldiers, horses, elephants, and fortified towns, and received tribute from sixteen states, such as Sunâparanta, Tampadîpa, and Kampoja. His capital, Ratanâpûra, was the storehouse of all kinds of precious minerals and the repository of all wealth. He was wise, mighty, and powerful, and had reduced to subjection all the other rulers of the world. . . . . He was of opinion that, although he might exert himself in various ways to ensure the continuance of the excellent religion promulgated by the Greatest of Conquerors, ...

REVERSE FACE.

His glorious Majesty King Sinbyuyin, the Possessor of the Han Sinbyu and many other white elephants, and of gold, silver, and ruby mines, the Suzerain of all the other rulers, and the Overlord of the sixteen states, namely,—

Sunâparanta, with its districts Kale, Teinnyin, Yaw, Tilin, Salin, and Sagu;

Sirikhettarâma, with its districts Udetarit* and Pandaung; †
Râmañña, with its districts Kuthein, ‡ Yaungmya,§ Muttama,|| and Pegu;
Ayuttaya, with its districts Dvârâvatî,¶ Yodaya,** and Kamanpaik;
Haripuñca, with its districts Zimmè, Labôn†† and Anan‡‡;
Lavara*tt*ha,§§ with its districts Candapûri, Sanpâpâthet, and Mainglôn||||;
Khemâvara, with its districts Kyainglôn and Kyaingkaung;
Jotinagara, with its districts Kyaingyôn¶¶ and Maingsè;
Kampoja, with its districts Monè, Nyaungywe, Thibaw, and Momeik;
Mahi*m*saka, with its districts Mogôk and Kyatpyin;
Sein (Cinara*tt*ha), with its districts Bhamo and Kaungsin;
Â*l*avî, with its districts Mogaung and Monhyin;
Ma*n*ipûra, with its districts Kathè and Mweyin;
Jeyava*dd*hana, with its districts Jeyavatî and Ketumatî;
Tampadîpa, with its districts Pagan, Myinzaing, Pinya, and Ava;

resolved to make a resplendent offering to the Pagoda, wherein were enshrined the paribhoga of three Buddhas, as well as the hairs of Gotama Buddha, given by him on the 49th day of his Buddhahood, to the two brothers Taphussa and Bhallika, with a view that these relics should be objects of adoration by all devas and men. The King was endowed with such might and power, that any desire of his would be consummated by the co-operation of Çakra and the devas. He was desirous of placing a *ti* covered with pure gold on the Sandawshin Cetî, which is 900 *thandaungs* ⁂ in circumference, 225 in diameter, and 183⅝ in height.

On Sunday, the 8th waxing of the moon of Pyatho 1136, Sakkarâj, the King left Ava with the magnificence of Çakra leaving the city of Mahâsudassana for the purpose of worshipping at the Cû*l*âma*n*i Cetî. He was escorted by 80 battalions of land and naval forces; by 1,600 elephants, headed by the Han Sinbyu; by 500 ponies from the royal stables, headed by the royal charger, Natthayinbyan, which was four *taungs*, two *maiks*, and four *letthits* high; by 20,000 cavalry men; by other members of the four-fold army; by various tributary Sawbwas and Myozas; by Ministers and Military Commanders of different grades, who were distinguished for their birth, character, and talents; and by the Members of the Royal Family consisting of sons, brothers, kinsmen, queens, concubines, and attendants (of the King). The King embarked on a beautifully wrought bejewelled raft furnished with all regal splendour. Four white umbrellas were planted on the raft, which was surrounded by various kinds of gilt boats and other rafts. During his progress, the King was accompanied by over 200,000 infantry, cavalry, and elephants. At every stage on the journey, high festivals were held. On Monday, the 8th of the waning moon of the same month, Prome was reached, and the King took up his temporary residence on the sand-bank at the mouth of the Nawinchaung.

In the 8th year of his Buddhahood, Gotama Buddha, at the solicitation of the merchants of Vâ*n*ijjagâma in Sunâparanta, visited the sandal-wood monastery built by them, and left two impressions of his Holy Foot on the banks of the Namantâ river, for the adoration of all devas and men, including the people of the Myan country. On his return, he turned round the soles of his feet, and pronounced an oracle on the summit of a hill, which, in after times, was called the Pawa-u-daung. The King, observing that, the pagoda erected by his ancestors on that hill would not last for ever, resolved to replace it by another, which would last throughout the 5,000 years allotted by Buddha for the continuance of the Religion, and which would be an object of adoration by all men.

* Shwedaung in the Prome district.
† Padaung in the same district.
‡ Bassein.
§ Myaungmya in the Bassein district.
|| Martaban.
¶ Bangkok.
** Ayuthia.
†† Labong.
‡‡ Annam.
§§ Laos.
|||| Now called Mainglôngyi.
¶¶ Kiang Hung.
⁂ A *thandaung* is equivalent to 19½ inches.

As he was possessed of such might and power as to cause the consummation of his wishes by the co-operation of the Nats, who watch over the Religion, by Çakra, and other Nats, the *ti* of the Dagôn Sandawshin was brought away by Çakra and the Nats for the purpose of being enshrined together with images, cetîs, bone-,and hair-relics. In order that the pagoda to be built might last throughout the 5,000 years allotted for the continuance of the Religion, its foundations were laid on a massive rock. Gold, silver, and *mogyo** bricks were laid as foundation-stones, and the building of the pagoda, which was 16⅔ *thandaungs* in diameter, was begun on Wednesday, the 9th waxing of the moon of Tabodwè 1136, Sakkarâj, and 2318, Anno Buddhæ. As when King Siridhammâsoka built 84,000 pagodas, &c., there was an eclipse of the moon on the evening of Wednesday, the 1st waning of the moon of Tabodwè. When the moon had become bright and clear, in the capacious receptacle-chamber were deposited great numbers of gold and silver images and cetîs, bone-,and hair-relics, and many representations of the Buddha at the Mâhabodhisatta*tt*hâna. The building of the pagoda was finished on the 7th day of the waning of the moon of Tabodwè, and it was named the 'Nyandawmyin-û.' On its completion, it was worshipped by the King, his queens, sons, daughters, brothers, kinsmen, ministers, and generals.

The King left Prome on the 8th day of the waning of the moon of Tabodwè. He placed a golden *ti* on the Dagôn Sandawshin Cetî, and completely covered it with new guilding on Wednesday, the full moon day of Tabaung. From the date of his arrival to the 2nd day of the waning of the the moon of Tagu 1137, Sakkarâj, he held high festivals in honour of the pagoda and made great offerings. On his return, he reached Prome on the 8th day of the waxing of the moon of Kasôn 1137, Sakkarâj. At an auspicious hour after midnight on Saturday, the full moon day of the same month, the King placed a golden *ti* on the Po U Daung Pagoda, and completely covered it with guilding. An offering of food and priestly requisites was made to the Royal Preceptor and a great many other monks, and festivals were held in honour of the occasion.

"For this, my good deed, may I become an Omniscient One, surpassing others in wisdom, and

. . . .

* An alloy of gold and copper.

V.—NOTES.

Line 2.

ပါဒဂ္ဂ ပဗ္ဗတ။ is a Pâli translation of the Burmese appellation ခြေဖျားတောင်။ the "foot-point hill," which is supposed to have subsequently been corrupted into ပိုးဦးတောင်။ Po U Daung.

According to a tradition, which is fully recorded in the Mahâyazawin, Gotama Buddha, in the fifth year of his Buddhahood, was presented by the two brothers, Mahâpu*nn*a and Cû*l*apu*nn*a, with a sandal-wood monastery situated at Vâ*n*ijjagâma, otherwise called Lègaing, in Sunâparanta. The sage accepted the gift, and occupied the monastery for seven days. During his temporary residence there, he left two impressions of his left foot: one, on the top of the Thitsaban hill, at the solicitation of the Rishi Saccabandha (Thitsabanda), who had been converted to Buddhism, and the other, on the left bank of the Manchaung, at the solicitation of Namantâ, King of the Nagas.

On his return, from the top of the Po U Daung hill, where he turned the soles of his feet, Gotama Buddha saw a piece of cow-dung floating in the sea, which stretched to a range of hills on the east At the same time, a mole came and paid him homage by offering him some burrowings. On seeing these two omens, the Master smiled, and being asked by Ānanda the cause of his doing so, he replied: "My beloved Ānanda, after I have attained Parinirvâna, and after the Religion has flourished for 101 years, five great events will happen: (1) there will be a great earthquake; (2) a great lake will appear at the Po U point; (3) a river, called Samôn Samyeik, will appear; (4) the Popa hill will rise up perpendicularly through the upheaval of the earth; (5) the sea will recede from the land on which Tharekettarâ will be built in after times. The mole, before us, will be incarnated as Duttabaung, King of Tharekettarâ, from whose reign will date the establishment of my religion in the country of the Mranmas."

The above tradition appears to be pregnant with historical truth. Both historical and geological evidence goes to show that the country up to Prome was, at one time, under the sea. A hill, to the south of that town, is called to this day "Akauktaung" or the "Customs hill," from its having been a station, where customs dues were collected from the ships that visited the port.

The following extract from Mr. Blanford's account, published in the *Journal of the Asiatic Society, Bengal,* Volume XXXI, 1862, fixes the probable age of the Popa volcano:—

* * * * * * * * * * *

The period during which Puppâ (Popa) was in action was therefore, in parts at least, not later than that of the deposition of beds containing remains of Elephas, Mastodon, Rhinoceros, Hippopotamus, and Ruminants. The geological age of these beds has, with some doubt, been considered to be Miocene, but from their general fauna, and especially from the abundance of bones of Bos and Cervus, a more recent date may, I think, with at least equal probability, be assigned to them. There can be no question but that the fires of Puppâ have long been extinct. Its thick coating of jungle and grass, and the existence upon it of species of plants and animals, which, for want of a suitable habitat, cannot exist in any neighbouring locality, and the evidence of the effects of sub-aerial denudation on its surface, render it certain that it must long have been in a condition for vegetation to flourish upon it; but it is scarcely possible, even in the dry climate of Upper Burma, that a volcano of Miocene age should have retained its form so perfectly. It is more probably Pliocene. Its bulk is not great, and, from the absence of other vents in the neighbourhood, so far as is known, it is scarcely probable that its volcanic activity can have extended over a lengthened geological period. I could not learn that there was the slightest tradition among the people as to its ever having been in action within the memory of man, a circumstance, on the grounds mentioned, extremely improbable. The occurrence, on the summit, of the common brakes, and doubtless of other plants of temperate regions, renders it probable that the close of the glacial period found its surface in a fit state to support vegetation.

Line 3.

The Jinacakka or Anno Buddhæ, corresponding to the year of Sakkarâj or vulgar era, is indicated throughout the inscription by mnemonic words used in astrology. The method of expressing numerals by means of words is also a South-Indian practice, which is fully described at pages 57—59 of Burnell's *Elements of South-Indian Palæography*. It may be noted that the Burmans reckon their era of Religion from 543 B.C., the year, according to them and the Sinhalese, of the Parinirvāna of Gotama Buddha.

Line 4.

ဗိဂုမ္ဗစေတီ။ This appears to be a translation of the 'Dagôn Cetî,' now called the 'Shwe Dagôn.' The correct appellation should be တိကုမ္ဘစေတီ။ (See pages 16-17 of Forchhammer's *Notes on the Early History and Geography of British Burma, I. The Shwe Dagôn Pagoda*).

Line 39.

It is the belief of the Buddhists of Burma that the Shwe Dagôn Pagoda contains the relics of the four successive Buddhas of this Bhaddakappa, namely, the water-strainer of Kakusandha, the bathing-robe of Ko*n*āgamana, the staff of Kassapa, and eight hairs of Gotama.

Lines 40—45.

The division of the Burmese Empire under Sinbyuyin into sixteen states or provinces is interesting as it illustrates the substitution of classical names of India for native appellations—See Appendix B to Yule's *Mission to Ava* for a similar classification effected during the reign of Thâlun Mindaya in 1636 A.D.

Line 44.

ကသ္သပုဏ္ဍိမောရိယတိုင်း။ Kathè is the Burmese appellation for Manipur. Sir Arthur Phayre derives မောရိယ from Moringa or Moriya, and identifies it with the Kubo valley in the Upper Chindwin district (*Journal of the Asiatic Society, Bengal*, Volume XXXIII, page 15). In the Mahâyazawin it is stated that Dhajarâjâ, a king of the Sakya race, settled here, after his expulsion from Northern India about the middle of the 6th century B. C. Upper Pagan was built by him. He married Nâgachinna, the Queen of Bhinnaka, the last of the Tagaung kings, who, on his expulsion by the Tartars, fled to Malè and died there. On the destruction of the Tagaung dynasty the people were divided into three divisions and one emigrated to the Shan States; the second to the country of the Pyus and Kanrans, over which Muducitta, son of Kanrâjâgyi, had formerly ruled as king; and the third remained at Malè with Nâgachinna. The finding among the ruins of Tagaung of terra cotta tablets, bearing Sanskrit legends, affords some corroboration to the statement of the native historians that, long before Anawratazaw's conquest of Thatôn in the 11th century A.D., successive waves of emigration from Gangetic India had passed through Manipur to the Upper Valley of the Irrawaddy, and that these emigrants brought with them letters, religion, and other elements of civilization.

Line 45.

Jeyava*ddh*ana is the classical name of the ancient kingdom of Toungoo.

Line 46.

The Han Sinbyu, or the white elephant called 'Han,' was one of the animals, from the possession of which, the King derived his title, by which he is known in history.

Line 48.

The charger called the Natthayinbyan, which is described, in the language of exaggeration, as being 4 *taungs*, 2 *maiks*, and 4 *letthits*, or nearly 22 hands high, appears to be an animal presented by foreigners. A Burman pony rarely exceeds 13 hands

Line 52.

Ratanâpûra, or Ratnapur in Sanskrit, meaning the 'city of gems,' is the classical name of Awa or Inwa, or of Shwe Wa, 'the golden entrance', in the language of poetry and song. It was founded by Thadominbya in 1364 A.D., its site being selected for its strategic position at the confluence of the Myitngè and Irrawaddy rivers and for the swampy nature of the ground on its open face.

Ava was the capital of Burma Proper for nearly five centuries. It witnessed the Chinese and Shan invasions, the death-like struggle for supremacy between the Burmans and the Talaings, and lastly a British army advance within four marches and dictate its own terms to Bagyidaw at Yandabo.

Ava, through its antiquity as the capital of Burma, is better known among the neighbouring nations than Shwebo, Sagaing, Amarapura, or Mandalay. Even to this day, the seat of the Burmese Government is known to the Chinese as Awa, and the Shans call the Burmese king 'Khun haw Kham Awa,' the Lord of the Golden Palace of Ava.

Line 54.

The sand-bank at the mouth of the Nawinchaung, where Sinbyuyin took up his temporary residence, may be seen to this day.

Line 55.

မြန်တိုင်း။ the country of the Myan. Sir Arthur Phayre derives ဗြဟ္မာ။ from Brahmâ (see page 2 of his *History of Burma*). The exact derivation and meaning of the designation, by which the Burmans are known, have not yet been settled. The term Mranmâ is not met with in Burmese history till the first century A.D. In Marco Polo's *Travels*, Burma is referred to as the kingdom of Mien. The Burmans are known among the Chinese as the Mien, and among the Shans as the Mân, the same appellation by which the Mongols are known among the Chinese. In the accounts of Burma written in Pâli the country is known as Marammadesa. If Sir Arthur Phayre's derivation is correct, it is difficult to justify the action of the learned priests of the 14th and 15th centuries in making use of the barbarous appellation "Maramma" in lithic inscriptions as well as in literary works, while they had the familiar term "Brahmâ" for their national designation.

The various theories on the subject are thus summarized in the *British Burma Gazetteer* (Volume I, pages 141—142).

"The name by which the Burmans call themselves is Myamma or Mramma, commonly pronounced Byamma or Bam-ma. * * * * * * * * *

Mr. Hodgson appears to conclude that the appellation can be traced to the native name for 'Man': Sir Arthur Phayre that it is derived from Brah-ma, signifying 'celestial beings,' and was not adopted till after the introduction of Buddhism and after several tribes had been united under one chief: and Bishop Bigandet that it is another form or a corruption of 'Mien,' a name the Burmans brought with them from the Central Asian plateau."

Line 69.

The Royal Preceptor was the Atula Sayadaw, whose full title was Mahâtulayasadhammarâjaguru. He was the Thathanabaing or Buddhist Archbishop, appointed by Alaungpaya, when the latter became king. The Sayadaw retained his office throughout the reign of five kings, and was removed by Bodawpaya for his schismatic doctrines.

5176